

Teabepäeva nimetus: Elva mesinike seltsingu teabepäev

Koht ja aeg: Pargi tn 34, Elva, algusega kell 10.00, 22.10.2017.a.

Lektor: Tõnu Hiimäe, lektorileping nr PR-14-A.3-25

Kokkuvõtte teemal: Miks ja millal mesilased hukuvad.

Putukamürkide kogused, mis on leitud mees, suiras ja õietolmus, ei ole nii suured, et nad otseselt ohustaksid inimest. Aga nad mõjuvad laastavalt taimi tolmeldavate ja mett andvate putukate tervisele.

Mesilastest tühjad tarud, kus on haue ja söödavarud, viitavad otsesel sellele, et pere on hukkunud lesta vallandatud kollapsi ja sellega kaasnevale viirushaiguste tõttu. Tihti hukuvad nii just tugevad ja väga tugevad pered. Tugevas peres on palju korjemesilasi. Osad, kes saavad hiljuti mürgitatud põllult suurema koguse mürgiannust, surevad juba teel tarru. Väiksema mürgiannusega mesilased jõuavad selle ohtliku kandami üle anda tarumesilastele, kes paigutavad selle kärjekannudesse. Ohtliku mürgiga kokkupuutunud mesilaste eluiga on lühem. Oluliselt lühem on ka nende mesilaste eluiga, kes on toitunud nendest mürgiga saastunud kärjekannudest. Kui vähegi võimalik, lendavad haiged mesilased tarust välja surema, et peret päästa.

Perede hukkumise eeldatavad põhjused.

1) Otsese mürgitamisjuhuga on asi selge. Osa mesilasi hukub kohe. Ülejäänud kas varem või mõne aja pärast, aga igal juhul varem kui see aeg, mis on nende normaalne eluiga.

2) Mesilaste vedu teise kohta, eriti kui vahemaa on suur. Mesilastel tekib stress pika sõidu puhul ja uues kohas kohanemisega. Aitab kaasa lestage ja viiruste levikule.

3) Lehemee toksikoos - tekib mesilastel talvel ja kevadel, kui meevarud sisaldavad lehemett. Mesilased on rahutud, nad kannatavad soolestiku liigtäitumise ja kõhulahtisuse all. Neid hukub tarus hulgaliselt. Taru siseseinad, vahelauad, lendla ja kärjed on kaetud roojaga. Esineb eriti siis, kui suve lõpp on kuiv ja kuum, ning lehemett tuuakse ohtralt sisse.

4) Varroalest - viirushaiguste ning teiste nakkuste levimisele kaasaaitaja. Suur osa viirushaigusi tabab mesilasi varroalestate puremishaavade kaudu, kui parasiit imeb mesilase vastse hemolümfi.

Varroalest nõrgestab mesilaste immuunsüsteemi, aga kannab ka viiruseid nakatunud mesilastelt tervetele edasi. Varroalesta efektiivse tõrjumisega vähendatakse mesilastel ka viirustest põhjustatud kahjusid.

5) Nosema ceranae peetakse potentsiaalseks kollapsi põhjustajaks.

Ei ole erilisi sümptomeid. Ei kõhulahtisust ega enamasti ka mitte hukkunud mesilasi taru läheduses. Võib märgata pere nõrgenemist ja toodangu vähenemist. Haiguse lõppfaasis ilmuvad lubihaue ja ameerika haudmemädanik. Nakatunud mesilased ei pöördu tarru tagasi, et peret päästa. Pere hukub talvel või varakevadel. Häid tulemusi on andnud ravimine fumagiliiniga.

6) Mesilaste kahjurid - herilased, hiired, kärjekoi, tarumardikas, jne.

7) Mesilaste haiguste ja kahjurite sissetoomine, seoses mesilasemade ja -perede, saastunud mee ja meetaara ning välismaiste puuviljade toomisega antud piirkonda. Mesilased ei ole kohanenud uue haigusega.

8) Piirkonnas monokultuuride kasvatamine. Suured monokultuuride põllud, kus mesilased toituvad ainult ühe taimeliigi õietolmust ja nektarist. Seda võib soodustada ka halb ilm õitsemise ajal. Mesilaste toitumine paljudel taimeliikidel tagab mesilaste tugevama immuunsüsteemi. Immuunsüsteemi nõrgenemist võib soodustada ka liigne suhkrusööda andmine.

Kokkuvõtteks võib öelda, et massiliste mesilaste hukkumise põhjusteks on otsene kultuuride liigne ja vale mürgitamine, varroalesta ja sellega kaasneva paljude viiruste vohamine mesilas. 100%-list varroatoosi ravi pole siiani veel avastatud. Jääb järgi vaid:

- a) mesilasperede ravimine keemiliste vahenditega, mis hoiab varroalesta mingilgi määral kontrolli all,
- b) mesilaste korralik pidamine (puhtus tarus, õigeaegne pere eest hoolitsemine jne.)
- c) emad mitte vanemad kui 3 aastat,
- d) kevadel pered puhtasse tarru,
- e) mitte kergekäeliselt liita nõrka tugeva või kahte nõrka peret,
- f) mesilasemad ja pered osta tuntud kohast, ema saatemesilased kohe hukata,
- g) väldi võõraid nakkusohklikke mesilasperesid ja sülemeid, et vältida nakkuse sissetoomist mesilasse.

Varroalesta ohjeshoidmiseks on palju erinevaid vahendeid. Mõned on odavamad, mõned kallimad, mõned küllaldki keerulised, aga see-eest efektiivsemad.

Annaksin ühe käepärasema ja lihtsama retsepti hobimesinikule varroalesta tõrjeks.

Selleks on vaja oblikhapet, vett, suhkurt ja süstalt, et saada 3,0-3,2% oblikhappe ja suhkru vesilahus hilissügisel tilgutamiseks.

Näiteks viiele perele oleks vaja:

kristallilist oblikhapet -7,5g
suhkrut - 100g
vett - 100g

Ühele perele oleks vaja:

kristallilist oblikhapet -1,5g
suhkrut -20g
vett -20g

Täpsemat juhust vaata Aado Oherdi ja Leo Vare raamatukesest "Varroatoosi ja kaasnevate mesilashaiguste tõrje", antud välja 2015 aastal Eesti Mesinike Liidu poolt.

Tõnu Hiimäe.